

Особливої актуальності набуває впровадження інноваційних технологій у навчальний процес закладів мистецької освіти. Використання програм 3D-моделювання, цифрового креслення, візуалізації та макетування розвиває у студентів просторове мислення, точність і вміння поєднувати художній задум із технологічною доцільністю [1]. Таким чином, сучасна підготовка художників-реставраторів має інтегрувати цифрові засоби у навчальні програми як необхідну складову професійної компетентності.

Інноваційні технології докорінно змінюють підходи до художнього проектування декоративних виробів, розширюючи межі творчості та підвищуючи якість естетичного результату. Цифрові інструменти сприяють точності, гнучкості та варіативності формотворення, а їх поєднання з традиційними техніками забезпечує збереження культурної спадщини у новітньому форматі. У майбутньому саме інтеграція технологічних та мистецьких процесів визначатиме розвиток декоративного мистецтва, формуючи нову культуру матеріального середовища та художнього мислення.

Список використаних джерел:

1. Бабчук Ю.М., Коломієць Д.І. Використання майбутніми вчителями трудового навчання та майстрами виробничого навчання комп'ютерних програм для проектування виробів. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. Київ-Вінниця, 2010. Вип. 24. С. 216-221.
2. Бабчук Ю.М., Коломієць Д.І., Макар З.Ю. Навчання майбутніх учителів технологій проектуванню та виготовленню меблів. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. К.-Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2016. Вип. 44. С. 270-275.
3. Бабчук Ю.М., Бабляк А.Р., Резніченко А.В. Інноваційні художні техніки обробки деревини у декоративно ужитковому мистецтві. *Проектування змісту і технологій художньо-графічної підготовки та художньо-творчої діяльності здобувачів вищої освіти (студентів) і молодих учених*: зб. наук. праць / С.Д. Цвілик (голова) [та ін.]. Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2024. Вип. 3. С. 92-98.
4. Швець О.А., Коломієць Д.І., Бабчук Ю.М. Сучасні технології художньої обробки деревини у змісті професійної підготовки майбутніх фахівців. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*: зб. наук. праць. Вінниця: ТОВ «Друк плюс», 2024. Вип. 73. С. 124-133.
5. Швець О.А., Коломієць Д.І., Бабчук Ю.М. Синтез мистецтва і дизайну. *Мистецтво в культурі сучасності: теорія та практика навчання*. 2024. Вип. 4. С. 8-16.

<https://doi.org/10.31652/3041-1017-SAAE-2025.1.21>

Красильникова І.В., м. Вінниця
Городинська Л.В., м. Вінниця
Терещенко Р.М., м. Вінниця
e-mail: ivs1327@gmail.com

НАРОДНА ПЕДАГОГІКА ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ НАВЧАЛЬНО- ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА МИСТЕЦЬКОГО ВИХОВАННЯ ШКОЛЯРІВ

Анотація. У тезах проаналізовано виховний та навчально-пізнавальний потенціал народної педагогіки в освітньому процесі школярів; описано технології використання традицій українського народу на уроках технологій та у позаурочний час; розкрито зміст системи виховання молоді засобами української народної обрядовості та звичаєвих традицій; описано зміст мистецького виховання школярів засобами народної педагогіки.

Ключові слова: уроки технологій, освітній процес, позаурочна діяльність школярів, гурткова робота, народні традиції, виховний процес.

FOLK PEDAGOGY AS A MEANS OF DEVELOPING EDUCATIONAL AND COGNITIVE ACTIVITIES AND ARTISTIC EDUCATION OF SCHOOLCHILDREN

Abstract. *The abstract analyzes the educational and cognitive potential of folk pedagogy in the educational process of schoolchildren; describes techniques for using Ukrainian folk traditions in technology classes and extracurricular activities; reveals the content of the system of youth education through Ukrainian folk rituals and customs; describes the content of art education for schoolchildren through folk pedagogy.*

Keywords: *technology lessons, educational process, extracurricular activities for schoolchildren, club work, folk traditions, educational process.*

The political and economic situation currently facing our country requires a review and rethinking of many established concepts about the essence, methods, and principles of labor education for young people. The ideas set out in the Concept of the National School proclaim that the organization, content, forms, and methods of teaching and educating the younger generation must take into account the centuries-old history and age-old cultural and historical traditions of their people, formed on the basis of national culture and enriched by the achievements of universal human culture.

In addressing these issues, it is important to rethink the pedagogical ideas of Ukrainian ethnopedagogy, which will ensure, first and foremost, the formation of the consciousness of Ukrainians as an ethnic group, contribute to the elimination of contradictions between the scientific and folk systems of personal education, and serve as a basis for enriching the younger generation with the achievements of the labor culture of previous generations [1; 2].

Since the use of the achievements of ethnopedagogy in the educational process and understanding it as the basis of scientific theory of education is, in our opinion, a prerequisite for the formation of professional pedagogical science. According to K.D. Ushinsky: «It is not pedagogy or educators, but the people themselves and their great figures who pave the way to the future: education only follows this path and, acting in concert with other social forces, helps individuals and new generations to follow it» [4].

Addressing the issue of labor education based on folk traditions and customs requires an analysis of the state of contemporary pedagogical practice, which is characterized by a general growth in national self-awareness and increased interest in the origins of traditional culture and ethnic history. The general pattern of relations between science and the spiritual culture of a people is that scientific interests correspond to real ethno-national situations: every national revival has invariably aroused interest in the problem of spirituality [3].

Building the educational process on the basis of the educational experience of the Ukrainian people allows this social institution to exert an indirect influence on the development of relationships and the formation of the schoolchild's personality. The ideas formed here about the objective value of the educational influence of the cultural heritage of the Ukrainian people on the personality of the student open the way to identifying the pedagogical conditions necessary to increase the effectiveness of the educational influence of lessons in general education schools and classes in extracurricular educational institutions.

The use of the achievements of the pedagogical culture of the people in the process of educating the younger generation, understanding it as the basis of scientific theory of education, is one of the main conditions for the formation of the Ukrainian national school. According to K.D. Ushinsky: «It is not pedagogy, nor educators, but the people themselves and their great figures who pave the way to the future: education only follows this path and, acting in concert with other social forces, helps individuals and new generations to follow it». Therefore, turning to the sources of folk pedagogy will contribute to deepening the ties between scientific and folk education

systems and their close cooperation [5].

Therefore, in modern conditions, it is important to combine scientific and national components in the content of school education, which contributes to the dissemination of objective knowledge about traditional Ukrainian labor rituals and customs, and creates conditions for raising the national dignity and self-awareness of the younger generation. Such a harmonious combination of the above components creates conditions for a more complete education of students, forms in them the need to continue their education throughout their lives, and lays the foundation for true citizens of modern Ukraine who are able to easily adapt to rapidly changing political and socio-economic conditions. When defining a new orientation for education, it is necessary to achieve results that enable the younger generation to continue their education throughout their lives and easily adapt to constantly changing political and socio-economic conditions.

The development of well-rounded, nationally conscious individuals with a sense of self-worth and high moral qualities is also made possible by the harmonious combination of scientific and national components in the content of education. An important role in this process is played by the methodologically correct organization of the study of folk traditions, customs, and related rituals, which should be based on the national worldview, philosophy of the people, and national ideology [6].

This necessitates the selection of appropriate educational content, as well as various forms and methods of educational work based on folk labor traditions, customs, and rituals. Teachers who practice this type of educational activity must first of all carefully consider the content of any form of work, clearly define pedagogical tasks and rational ways of solving them, since the organizational forms and methods of using the traditions, customs, and related rituals of the Ukrainian people in the process of educating students should contribute to a deep understanding of the essence of these traditions, knowledge of the socio-historical conditions of their origin, and, on this basis, the formation of respect for them in the younger generation and the need for the constant use of the cultural and historical heritage of their native people.

Therefore, the implementation of the content of education in general education schools with the introduction of a national component requires the selection of such forms and methods of teaching and education that are based on a harmonious combination of scientific and folk-pedagogical principles of teaching.

The leading principles of traditional folk education at the present stage of development of pedagogical science are considered to be:

- natural conformity – taking into account the multifaceted and holistic nature of the schoolchild;
- cultural conformity – implementing the process of labor education in the cultural environment native to the adolescent or close to it;
- ethnicization of education – filling it with national content;
- unity of the universal and the national – providing for the formation of a high spiritual culture in the adolescent;
- humanism – reorienting the strategy of labor education towards the abilities, interests, and inclinations of the younger generation;
- democracy – ensuring the observance of partnership relations between participants in the educational process;
- the developmental nature of education – reorienting the process of education and upbringing from subject content to procedural and motivational aspects of education;
- cooperation and co-creation – joint organization of creative, active activities of teachers and students;
- individualization and differentiation – the fullest realization of the creative development

of each student;

– optimization – involves each student achieving the highest possible level of development of their creative abilities, knowledge, skills, mental functions, and modes of activity possible at their age and in their circumstances [3; 4; 5].

One of the methodological aspects of successfully teaching and educating students based on the traditions and customs of the Ukrainian people should be teaching methods. The experience of the best teachers gives us grounds for making certain recommendations regarding the use of methods and techniques as components of methods and independent pedagogical categories in the practice of introducing a national component into the teaching and education of students.

In our opinion, the implementation of this type of educational and training activity by teachers should be based on the fact that each method performs a specific educational, training, or developmental function [5], and their selection in accordance with the above functions should both influence the development of adolescents' consciousness, ways of thinking, and evaluative activity, and create conditions for increasing the effectiveness of the educational impact of lessons and the pedagogical skills of teachers.

To solve the task at hand, we can recommend the following methods of organizing educational and cognitive activities for further use in teaching and education with the introduction of a national component:

– verbal – verbal-informational, verbal-heuristic, which include conversation, storytelling, and explanation;

– visual – visual-informational, visual-heuristic, visual-research, which include observation, illustration, demonstration, and excursions;

– practical – practical-research, which include practical work;

– inductive-deductive – based on the student's opinion, their ability to draw conclusions and generalizations, and include perception of material, comparison, generalization, evaluation of facts, phenomena, and actions, and establishment of cause-and-effect relationships;

– stimulation of educational and cognitive activity – educational discussions, emotional influence of the teacher during educational and upbringing work during and outside of class, encouragement by teachers of vocational training of students to engage in educational activities, and tactful, non-offensive punishment for various types of violations;

– control and self-control – student surveys, written assignments, practical tests, self-control.

We also recommend using didactic teaching methods, among which preference should be given to comparison, questioning, reasoned argumentation, generalization, and evaluation of the type of activity.

Based on the above recommendations regarding changes to the content of education and the principles, methods, and techniques of vocational training used in its implementation, certain conclusions and recommendations can be made regarding the forms of educational organization. The content of the principles, ideas, and means of the folk education system, as well as the best psychological and pedagogical achievements of modern science, have convinced us that educational influence should be directed at the individual or a group or collective of students. However, even in the latter case, in our opinion, it is the adolescent who is at the center of the educational process. [1; 2]

In the context of school education, students must exercise their right to have their own opinion and position in solving any tasks. The national education system promotes a flexible and harmonious combination of various types of activities (individual, group, collective, independent, etc.) in which the student's personality is formed. Nevertheless, the main form of education in

modern national schools is the lesson.

An integral part of student education is the following forms of independent work by students to study the cultural heritage of the Ukrainian people: organization of extracurricular activities, planning and monitoring homework and self-study in order to compensate for shortcomings caused by the low professional level of teachers' training in the implementation of the national component in the education system. Reality has shown that there is a lack of specificity in tasks of this kind, as well as a lack of systematic control and accounting for these activities on the part of teachers, which leads to a loss of interest among students in performing these tasks.

An analysis of the scientific and methodological literature allows us to recommend the following forms of extracurricular ethnographic work for the implementation of student education and training with the introduction of the national component:

1. Preparation and conduct of discussions, reports, presentations, lectures, and educational events, with priority given to folklore materials collected by students.
2. Systematic involvement of students in collecting samples of folk art, organizing folklore and ethnographic expeditions, conducting individual recordings of a folklore nature, meetings with elders in order to familiarize students with the spiritual and economic heritage of the Ukrainian people, with the subsequent use of the collected materials in the process of educating students.
3. Holding folklore festivals: evening gatherings, folklore-based leisure evenings, etc.
4. Ensuring unity and continuity in the study of Ukrainian folk labor traditions, customs, and related rituals in the process of club and extracurricular activities. Particular attention should be paid to the need to revive folk arts and crafts in the system of extracurricular and after-school educational work among students [4].

Here we must note that the functioning of folk decorative and applied art clubs and studios, their educational influence on personality formation, contribute to the development of integrative qualities in adolescents – social and labor activity, which is defined in psychological and pedagogical literature as purposeful, energetic activity for the benefit of society, which is impossible without a creative approach, determined, in our opinion, by the following provisions:

- folk art and applied art contribute to the development of skills to solve problems, navigate new conditions, and overcome difficulties;
- folk art and applied art excites and stimulates interest in this activity, as it is always associated with discovering something new, searching for something unknown.

Список використаних джерел:

1. Українське народознавство: навч. посібник /С.П. Павлюк [та ін.]; ред. С.П. Павлюк. 3 вид., випр. Київ: Знання, 2006. 568 с.
2. Назаренко О.М. Педагогіка: навч. посібник. Одеса: Фенікс, 2022. 146 с.
3. Нечуй-Левицький І. Світогляд українського народу. Ескіз українського народу. Київ: Velorum, 2025. 160 с.
4. Пономарев А., Боряк О., Космина Т. Українці. Народні вірування, повір'я, демонологія. К.: Центр навчальної літератури, 2012. 216 с.
5. Макарчук С.А. Етнічна історія України: навчальний посібник. Київ: Знання, 2008. 471 с.
6. Савчук Б. Українська етнологія. Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2004. 559 с.

<https://doi.org/10.31652/3041-1017-SAAE-2025.1.22>

Джевага Г.В., м. Чернігів
Путніков В.В., м. Чернігів
Філіпович В.М., м. Чернігів
e-mail: dzhevaga.g@gmail.com

ВІЗУАЛІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ З КОМП'ЮТЕРНИХ НАУК ЗА ДОПОМОГОЮ ОНЛАЙН СЕРВІСІВ І ГЕНЕРАТИВНОГО ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

Анотація. Окрім розповіді і пояснення навчального матеріалу під час теоретичних занять у закладах професійно-технічної освіти доцільно використовувати візуалізацію понять і складних для сприйняття і розуміння процесів у комп'ютерних технологіях. Розвиток цифровізації освіти та застосування генеративного штучного інтелекту створює нові можливості для візуалізації навчального матеріалу.

Ключові слова: візуалізація навчального матеріалу, інфографіка, комп'ютерна анімація, генеративний штучний інтелект, онлайн сервіси візуалізації, Canva.

Abstract. In addition to narration and explanation of educational material during theoretical classes in vocational education institutions, it is advisable to use visualization of concepts and processes in computer technologies that are difficult to perceive and understand. The development of digitalization of education and the application of generative artificial intelligence creates new opportunities for visualization of educational material.

Keywords: visualization of educational material, infographics, computer animation, generative artificial intelligence, online visualization services, Canva.

Візуалізація навчального матеріалу є важливим чинником для кращого розуміння навчального матеріалу під час проведення теоретичних занять у закладах професійної (професійно-технічної) освіти, зокрема за напрямком підготовки фахівців цифрових технологій. Паралельне візуальне сприйняття об'єкту вивчення необхідне для підвищення ефективності навчання, оскільки специфіка дисциплін, пов'язаних з комп'ютерними науками, вимагає розуміння складних невидимих процесів [2]. Цифрові технології оперують багатьма абстракціями, такі як алгоритми роботи програмного забезпечення, мережеві протоколи, структура даних, кодування інформації. Візуалізація у вигляді діаграм та блок-схем дозволяє зробити невидиме видимим, що полегшує їхнє сприйняття та розуміння [3]. За допомогою комп'ютерної анімації можна розкрити внутрішню логіку роботи центрального чи графічного процесорів, продемонструвати як функціонують компоненти комп'ютерної системи, наприклад, взаємодія CPU з оперативною пам'яттю.

В Україні дослідження візуалізації за допомогою цифрових ресурсів, підготовкою педагогів та впровадження нових освітніх стандартів «Нової української школи» здійснювали О. Савченко, К. Пономарьової, Д. Безуглого, Л. Білоусової, Н. Житеньова та інші. Наукові роботи науковців стосуються впровадження візуалізації навчального матеріалу в освітній процес через презентації та інфографіку. Дослідження застосування сучасних технологій, включаючи імерсивні (VR/AR) та 3D-модельовання, для візуалізації складних навчальних концепцій розкриті у наукових роботах Т. Голуб, Є. Крюкова, О. Коваленко та інших. Дослідження А. Лурія та І. Матюгіна присвячені покращенню пам'яті та засвоєння інформації через візуальні образи.

Концентрація уваги на головному та підвищення запам'ятовування здійснюється через візуалізацію образів за допомогою інфографіки, фотографій, гістограм та комп'ютерної анімації, що активізує візуальне сприйняття матеріалу та асоціативну пам'ять [1]. Уникнення суто текстових слайдів допомагає утримувати увагу учнів, які часто мають досвід швидкого сприйняття контенту через гаджети [2]. Візуалізація також дозволяє одразу продемонструвати застосування теорії на практиці. Наприклад, замість складного опису передачі даних по